

In Guatemala stijgt de agressie tegen verdedigers van de mensenrechten

De Eenheid voor de Bescherming van de Verdedigers van de Mensenrechten in Guatemala (Udefegua) waarschuwt voor toenemende repressie en vervolging van verdedigers van de mensenrechten in Guatemala. De organisatie verklaarde dat tijdens het eerste semester van 2022 in totaal 589 agressies tegen mensenrechtenverdedigers geregistreerd werden. Daarmee werd onder president Alejandro Giammattei het record van de vorige regeringen overtroffen. Udefegua wees erop dat in de twee en een half jaar van de ambtstermijn van president Giammattei, 2.646 agressies tegen verdedigers van de mensenrechten zijn geregistreerd.

Ter gelegenheid van de publicatie van een tussentijds rapport zei **Jorge Santos**, directeur van Udefegua: 'Guatemala is getuige van een toename van de repressie en van politieke vervolging tegen degenen die opkomen voor de mensenrechten of voor de fundamentele rechten in het land. De agressies richten zich vandaag vooral tegen functionarissen van justitie, journalisten en milieuactivisten. Deze mensen zijn vandaag het slachtoffer van een klimaat van intimidatie, pesterijen en valse strafrechtelijke vervolging.'

Van de agressies, geregistreerd in de periode januari-juni van dit jaar, waren er in totaal 272 gericht tegen functionarissen van justitie, met name rechters, personeel van rechtbanken, openbare aanklagers en leden van het Kantoor van de Ombudsman voor de Mensenrechten, 114 agressies tegen verdedigers van de mensenrechten die langs juridische weg gerechtigheid trachten te vinden, waaronder slachtoffers van het interne gewapende conflict, familieleden van slachtoffers van moord op vrouwen en van veel voorkomend geweld.

De derde groep die de meeste geweldpleging te verduren krijgt zijn journalisten en personeel van de media. In de eerste helft van 2022 werden in totaal 51 aanvallen vastgelegd. Van deze groep zijn mensen in ballingschap gegaan of er werd tegen hen een arrestatiebevel uitgevaardigd of ze werden in de gevangenis gezet. Een andere belangrijke groep zijn de verdedigers van de rechten van het milieu. Van januari tot juni dit jaar werden 47 agressies tegen hen opgetekend.

António Guterres, secretaris-generaal van de Verenigde Naties

Op 2 augustus dit jaar zei Guterres dat hij bezorgd is over de juridische stappen die de Guatemalteekse regering heeft ondernomen tegen haar eigen ambtenaren van justitie.

Tijdens diezelfde persconferentie sprak hij ook zijn bezorgdheid uit over de arrestatie op 29 juli van de Guatemalteekse journalist José Rubén Zamora Marroquín, voorzitter van de krant El Periódico, een van de belangrijkste critici van de regering van president Giammattei. Hij herinnerde eraan dat Zamora Marroquín de oprichter is van een krant die 'een belangrijke rol heeft gespeeld bij het aan de kaak stellen van (gevallen van) corruptie,' en hij benadrukte dat vrijheid van meningsuiting en persvrijheid van essentieel belang zijn in een democratische samenleving.

'Als een journalist wordt aangevallen, wordt de hele samenleving aangevallen,' zei **Evelin Blanck** van het Guatemalteekse CIVITAS-centrum, dat zich toelegt op de bescherming van verslaggevers.

Human Rights Watch

HRW wijst dan weer op de bedreiging van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht door corruptie vooral sinds 2021. HRW signaleert de vertragingen bij de benoeming van rechters als een van de uitingen van straffeloos te werk gaan.

'Het Congres negeerde een bevel van het Grondwettelijk Hof om over te gaan tot de verkiezing van rechters en magistraten voor de periode 2019 tot en met 2024, om te voorzien in 13 vacatures bij het Hooggerechtshof en 135 bij de Hoven van Beroep. Het selectieproces werd gekenmerkt door beschuldigingen van corruptie op basis van een onderzoek van het Kantoor van de Speciale Openbare Aanklager tegen Straffeloosheid (FECI). Het Kantoor vond aanwijzingen voor mogelijke beïnvloeding bij de selectie van kandidaten voor rechterlijke ambten.'

Verder weigerde het Congres 'om Gloria Porras, rechter en voormalig voorzitter van het Grondwettelijk Hof te beëdigen.'

Juan Francisco Sandoval, hoofd van de Speciale Aanklager tegen Straffeloosheid (FECI) werd ontslagen en er grepen valse beschuldigingen plaats tegen rechters en aanklagers die zaken van hoog risico onderzochten.

'Intimidatie van en geweld tegen mensenrechtenverdedigers en journalisten blijft een groot probleem. De autoriteiten beperken toegang tot informatie, onder meer over de aankoop van vaccins en andere maatregelen om op de Covid-19-pandemie te reageren.'

Daarnaast staan verschillende sectoren van de bevolking onder druk:

'Guatemala staat voor uitdagingen wat betreft de bescherming van de rechten van migranten, mensenrechtenverdedigers, vrouwen en meisjes, en lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LGBT).'

De Inter-Amerikaanse Commissie voor de rechten van de mens (IACHR) gelastte Guatemala de bedreigde rechters bij wijze van voorzorgsmaatregel te beschermen. De regering gaf hier echter geen gehoor aan.

Internationale Commissie tegen straffeloosheid in Guatemala (CICIG) verbannen

De afgelopen jaren brachten onderzoeken van de Internationale Commissie tegen straffeloosheid in Guatemala (CICIG) samen met het Openbaar Ministerie corruptiecomplotten in alle drie de takken van de regering aan het licht. Maar CICIG, door de VN gesteund, moest haar mandaat in 2018 beëindigen omdat zij het land uitgestuurd werd door voormalig president Jimmy Morales.

Maar anderzijds worden vanwege corruptie veroordeelde personen dan weer bevoordeeld. In het wetboek van strafrecht staat dat het voor personen die wegens corruptie tot vijf jaar of meer gevangenisstraf zijn veroordeeld, verboden is hun straf buiten de penitentiaire centra uit te zitten. In september vorig jaar verklaarde het Grondwettelijk Hof deze bepaling nietig. Zo kunnen de corrupte individuen nu bijvoorbeeld hun straf in huisarrest uitzitten.

Subcommissie Mensenrechten van het Europees Parlement

Tijdens een hoorzitting met de Subcommissie Mensenrechten van het Europees Parlement begin september uitte **Miguel Ángel Gálvez, rechter voor Hoog Risico** zijn bezorgdheid over de verzwakking van de rechtsstaat in Guatemala en het niet-bestaan van de scheiding der machten.

Hij verklaarde: 'Het is zorgwekkend dat in Guatemala de scheiding der machten verloren gegaan is en dat alle instellingen praktisch ten dienste staan van de politieke macht.'
Hij voegde eraan toe dat er geen geschikte sfeer bestaat voor onafhankelijke rechters om hun werk te doen en noemde als voorbeeld de 24 functionarissen van Justitie die in ballingschap leven.

Wat zijn specifieke geval betreft, zei rechter Gálvez dat het Hooggerechtshof in mei dit jaar een voorverzoek tegen hem heeft ingewilligd wegens vermeende mensenrechtenschendingen. Die aanvraag werd ingediend door de 'Stichting tegen het Terrorisme,' een groep oorlogsveteranen, die volgens analisten nu wraak nemen omwille van de vele veroordelingen van corrupte en misdadige personen door de uit het land verbannen Internationale Commissie tegen de Straffeloosheid (CICIG). De voorzitter is Ricardo Méndez Ruiz, die rechter Gálvez publiekelijk heeft bedreigd.